

Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας
Τμήμα Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης

Διαλέξεις Μαθήματος Οικονομική Γεωγραφία Ε' Εξαμήνου

Διδάσκων: Δρ. Χρίστος Απ. Λαδιάς

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Αντικείμενο της Οικονομικής Γεωγραφίας:

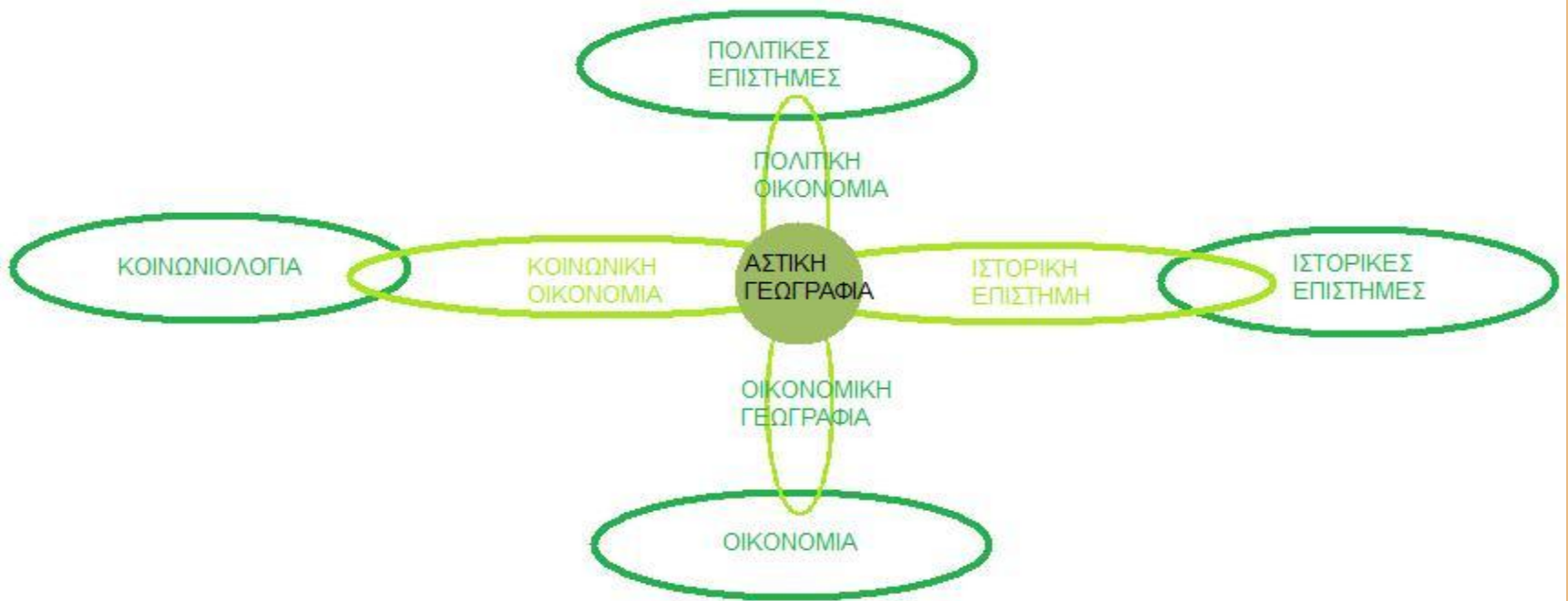
διερεύνηση σχέσεων και αλληλοεξαρτήσεων που δημιουργούνται μεταξύ οικονομικών δραστηριοτήτων

Στόχος της Οικονομικής Γεωγραφίας:

αναλύει τις σχέσεις με τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ τόπων, τοποθεσιών και χώρων με την παραγωγή, διανομή, κυκλοφορία καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΟΥ και γιατί είναι χωροθετημένες
οι οικονομικές δραστηριότητες;

ΠΩΣ συνδέονται μεταξύ τους;

ΠΩΣ ΕΠΙΔΡΟΥΝ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΙΚΕΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ;

ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ, ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΣ

ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΠΟΥ ΙΔΙΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΑΛΛΑ ΕΧΟΥΝ ΜΙΑ
ΕΙΔΟΠΟΙΟ ΔΙΑΦΟΡΑ

- **ΧΩΡΟΣ** ⇨ είναι κάτι συγκεκριμένο πχ $1m^3$
- **ΤΟΠΟΣ** ⇨ είναι συγκεκριμένο τμήμα του χώρου
- **ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ** ⇨ καθορισμένη γεωγραφική θέση η οποία αν συνδυαστεί με γεωγραφική πληροφορία γίνεται συγκεκριμένη

ΧΩΡΟΣ

Ο χώρος υπεισέρχεται με 3 τρόπους:

1. Με τη δημιουργία μεταφορικών εξόδων
2. Με τις επιδράσεις που προκαλεί στις οικονομικές δραστηριότητες (επιδράσεις γειτνίασης ή συσπείρωσης)
3. Με τις ροές που προκαλεί στα εισοδήματα

ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ

Ο χρόνος και ο χώρος \Leftrightarrow σημαντικές παράμετροι για τη γεωγραφία.

Ο χώρος έχει μεταβλητή το χρόνο. Ο χρόνος δίνει μια διαχωρική διάχυση του φαινομένου.

ΤΥΡΑΝΝΙΑ ΧΩΡΟΥ-ΧΡΟΝΟΥ

Επιλογή ανάμεσα στο χώρο και το χρόνο.

Π.χ.: Έστω 2 σημεία Κεντρική Πλατεία και Πηγές Κρύας.

Στην Κεντρική Πλατεία \Leftrightarrow αρκετά καλές καφετέριες
[κερδίζω χρόνο διότι είναι πιο κοντά]

Στις Πηγές Κρύας \Leftrightarrow καλύτερες καφετέριες [σπαταλάω
χρόνο διότι είναι πιο μακριά για να πάω και να γυρίσω]

ΑΠΟΣΤΑΣΗ

Η απόσταση είναι μια αφηρημένη έννοια και αποτελεί ένα εμπόδιο στην αλληλεπίδραση και στην επικοινωνία με την έννοια του χρόνου και του χρήματος που απαιτείται να δαπανηθεί για να συνδεθούν χωρικά οι δραστηριότητες με τα μέσα μεταφοράς και επικοινωνίας.

...συνέχεια

ΜΕΤΡΗΣΗ
ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ

Με απόλυτο τρόπο (πχ. 10 χλμ)

Με σχετικό τρόπο (πχ. κόστος, χρόνος, προσπάθεια)

ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ

Χρονική

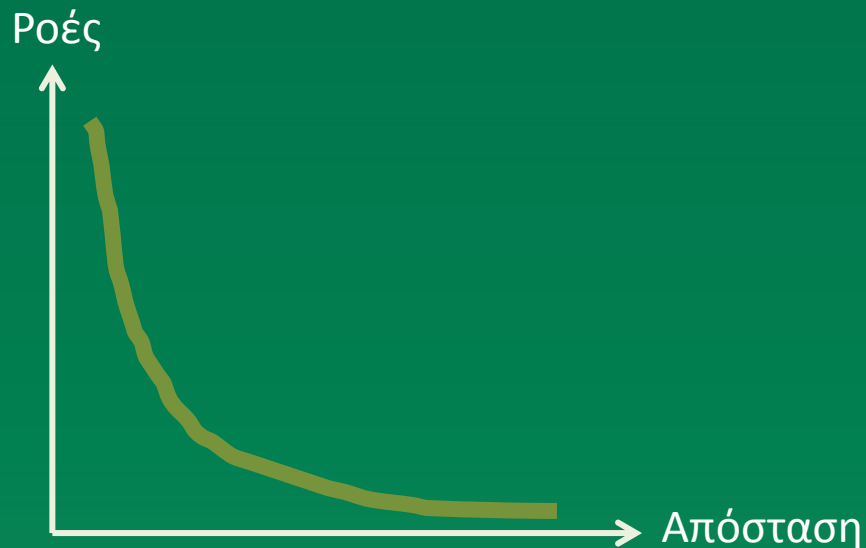
Οικονομική

Αντιληπτή (αυτή που αντιλαμβάνεται ο καθένας, ανάλογα με την ηλικία, τη μόρφωση κλπ. Πχ είναι πιο εύκολα για έναν επιχειρηματία να εγκατασταθεί σε χώρους που του αρέσουν από ότι σε τόπου που δεν του αρέσουν)

...συνέχεια

Όσο μικραίνει η απόσταση, τόσο αυξάνονται οι ροές

ΧΑΡΤΗΣ

Ο χάρτης είναι μια εικόνα:

- ✂ επίπεδη
- ✂ παραμορφωμένη
- ✂ ελαττωμένη
- ✂ απλοποιημένη
- ✂ συμβολική (υπόμνημα)

Ο χάρτης πρέπει να είναι εύκολος στην ανάγνωση και να παρέχει απόσταση και κατεύθυνση.

ΟΜΑΔΕΣ ΧΑΡΤΩΝ

- ✂ **Τοπογραφικοί** ή γενικής χρήσης (αποτύπωση με επίγεια μέσα, αεροφωτογραφήσεις)
- ✂ **Θεματικοί** (πχ. χρήση γης)
- ✂ **Νοητικοί** (δημιουργία χάρτη ο οποίος διαφοροποιείται από το γεωγραφικό χάρτη)
- ✂ **GIS** (συνδυασμός πληροφοριών- χαρτών)

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Οι μεταφορές συνδέονται άμεσα με την απόσταση.

Οι αποφάσεις χωροθέτησης λαμβάνονται και με κριτήριο την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της τριβής της απόστασης.

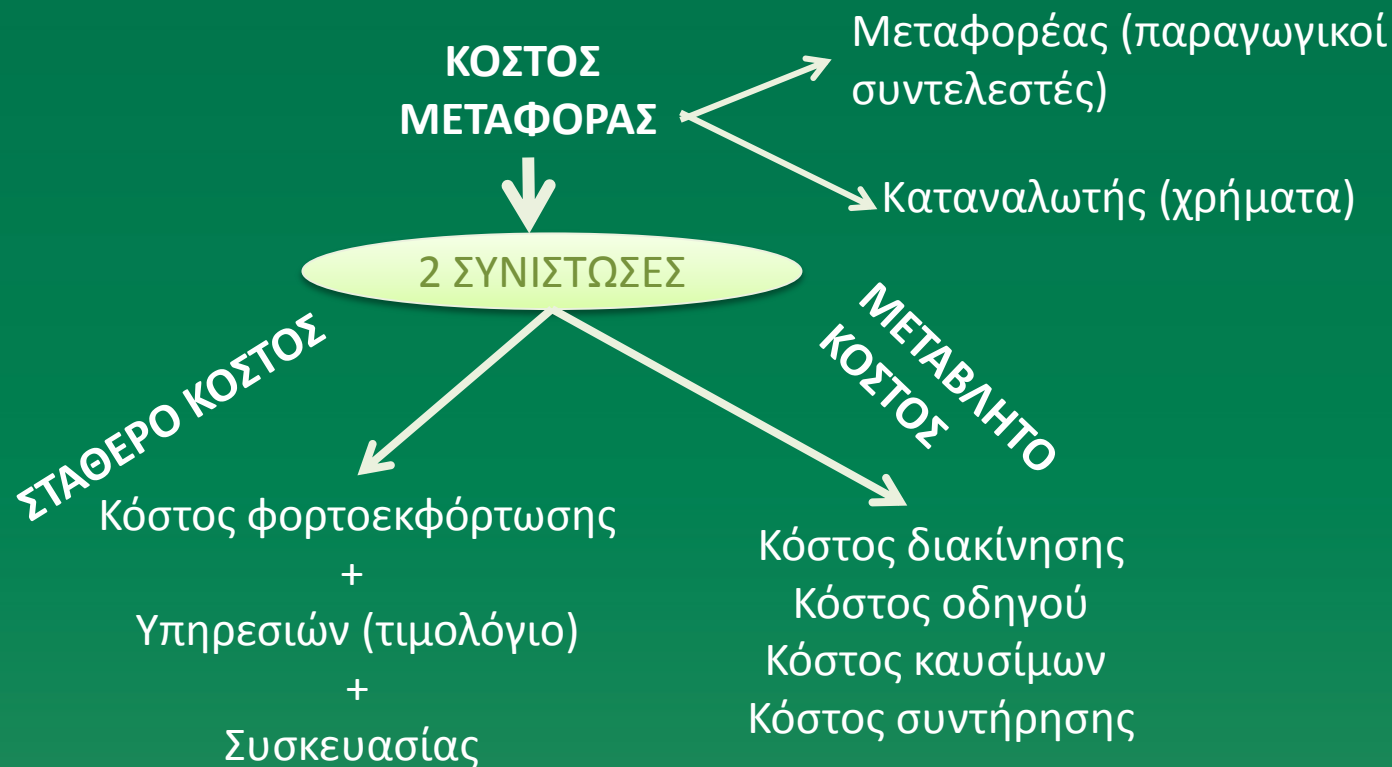
Η απόσταση θεωρείται εμπόδιο στην επικοινωνία, στην κίνηση και στο εμπόριο και συχνά μετράται με το κόστος της. Το κόστος μεταφοράς περιορίζει την κλίμακα της παραγωγής σε κάποιο σημείο. Με άλλη έννοια, η απόσταση λειτουργεί ως έλεγχος στη συγκέντρωση οικονομικής ισχύος ή παραγωγής σε ένα μέρος.

...συνέχεια

Οι εξελίξεις στην τεχνολογία των μεταφορών οδήγησαν στη δραστική μείωση των χρονο-αποστάσεων (συρρίκνωση του χώρου). Η συνεχής βελτίωση των συστημάτων μεταφοράς και επικοινωνιών περιορίζει τη σημασία του γεωγραφικού χώρου και τείνει προς την εκμηδένιση του χώρου από το χρόνο.

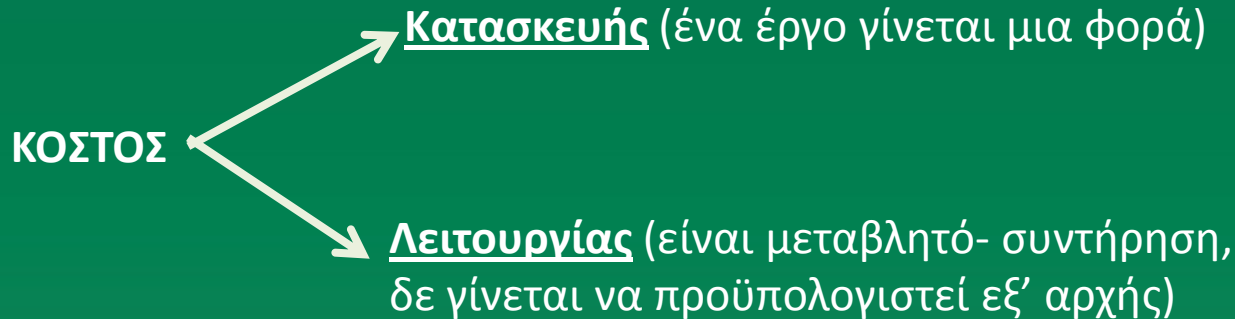
ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΩΣ ΔΙΚΤΥΑ

Οι δρόμοι είναι οργανωμένοι σε δίκτυα. Το δίκτυο ως γραφική παράσταση χαρακτηρίζεται από δεσμούς (V) και από γραμμές (E).

ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Η συνεκτικότητα του δικτύου υποδηλώνει την ευκολία μετακίνησης από το ένα μέρος στο άλλο μέσα στο δίκτυο. Μετράται με διάφορους τρόπους. Ο απλούστερος τρόπος είναι ο δείκτης β .

$$\beta = E/V$$

όπου:

E: σύνδεσμοι (γραμμές)

V: κορυφές (δεσμοί)

...συνέχεια

➔ Όταν ο δείκτης β είναι μεγάλος, δηλαδή υπάρχουν περισσότερες γραμμές σε σχέση με τους δεσμούς, τότε το δίκτυο είναι καλά συνδεδεμένο. Σε αυτή την περίπτωση το κόστος κατασκευής είναι υψηλό, ενώ το μεταβλητό κόστος είναι χαμηλό.

➔ Αντίστροφα, όταν ο δείκτης β είναι μικρός, δηλαδή υπάρχουν λιγότερες γραμμές σε σχέση με τους δεσμούς, τότε το δίκτυο είναι λιγότερο συνεκτικό και το κόστος κατασκευής είναι χαμηλό, ενώ το κόστος λειτουργίας είναι υψηλό.

ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

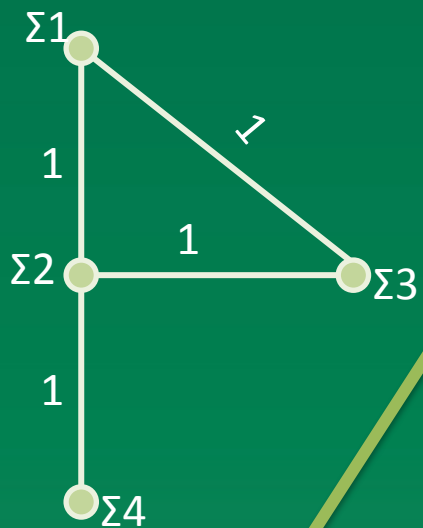
Η προσπελασιμότητα του δικτύου μετράει το συντομότερο δρόμο από κάποιο δεσμό προς όλους τους άλλους και υπολογίζεται από τον ακόλουθο τύπο:

$$A_1 = \sum_{i=1}^n d_{ij}$$

όπου: d_{ij} είναι ο συντομότερος δρόμος από το δεσμό i στον j .

...συνέχεια

ΑΠΟ/ΠΡΟΣ	Σ1	Σ2	Σ3	Σ4	Total
Σ1	0	1	1	2	4
Σ2	1	0	1	1	3
Σ3	1	1	0	2	4
Σ4	2	1	2	0	5

Η ελάχιστη απόσταση

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Λαμπριανίδης Λόης (2001), *Οικονομική γεωγραφία: στοιχεία θεωρίας και εμπειρικά παραδείγματα*, Αθήνα: Πατάκης, σσ. 15-204. (Διδακτικό εγχειρίδιο)
- Γιαουτζή Μαρία (2011). Πανεπιστημιακές Σημειώσεις στην Οικονομική Γεωγραφία.
- Κουρλιούρος Ηλίας (2011), *Διαδρομές στις Θεωρίες του Χώρου, Οικονομική Γεωγραφία της παραγωγικής αναδιάρθρωσης και της άνισης ανάπτυξης*, Αθήνα: Προπομπός σσ 15-400.
- Γιώτη-Παπαδάκη Όλγα (2011). Εισαγωγή στην Οικονομική Γεωγραφία, Αθήνα: Κριτική, σσ 10-240.
- Καραβέλη Ελένη (2009). *Ανισότητες, Συγκεντρώσεις και Νέα Οικονομική Γεωγραφία*, Αθήνα: Gutenberg.
- Λεοντίδου Λίλα (2011). *Αγεωγράφητος χώρα. Ελληνικά Είδωλα στους Επιστημολογικούς Αναστοχασμούς της Ευρωπαϊκής Γεωγραφίας*, Αθήνα: Προπομπός.

Επιπρόσθετη Βιβλιογραφία

- Allen J., Massey D. and Cochrane A. (1998) *Rethinking the Region*
- Armstrong and Taylor *Regional Economics and Policy*
- Bryson J., Henry N., Keeble D. and Martin R. (eds) (1999) *The Economic Geography Reader*, Chichestr: Wiley
- Clark G., Feldman M and Gertler M. (2000) *The Oxford Handbook of Economic Geography*. Oxford: Oxford UP
- Daniels P. (2001) *Human Geography. Issues for the 21st century*
- Dickens P. (2005) *Global Shift*, London: Paul Chapman
- Krugman P. (1991) *Geography and Trade*. Cambridge Mass: MIT Press
- Lee R. and Wills J. (eds) (1997) *Geographies of Economies*, London: Arnold
- Sassen S. (1999) *Globalisation and its Discontents*
- Sheppard E. and Barnes T. *A Companion to Economic Geography*, Blackwell